

KADINLARIN KURTULUŞU BİLDİRGESİ

Biz kadınlar cins olarak eziliyor ve sömürülüyoruz.

Erkek egemen toplum ve bu toplumun geliştirdiği bütün baskı aygıtları yani devlet ve himayesindeki aile, hukuk, sağlık, eğitim, bilim, güvenlik kurumları bu egemenliği örgütleyiyor.

Biz kadınlar ev içinde yaşamaya, ev işine ve analığa mahkum doğuyoruz.

Ev dışındaysa, ancak ucuz ve statüsüz işlerde ücretli çalışabiliyoruz.

Doğurma hakkımızı ancak evlilik içinde kullanabiliyoruz. Bir kez evlenince doğurmama hakkımız yok. Buna karşılık doğum kontrolünden sadece biz sorumlu tutuluyoruz. Doğurduğumuz ve büyütme yükünü yalnız çektığımız çocuklar da babaların sayılıyor.

Resmi tarih, bilimler, sanat, ve estetik, din ve dil erkekler tarafından, erkekler için, erkeklere göre üretiliyor. Biz bu alanların öznesi olmuyoruz; bu alanlara girmemiz engelleniyor.

Kadınlar üzerindeki egemenlik aşktan şiddete her türlü yöntemle sürdürülüyor. Bu şiddet, dayaktan, sarkıntılık, tecavüz ve öldürmeye kadar çeşitli biçimler alıyor.

Biz feminist kadınlar, kaderimizi biçimlendirme hakkımızı kullanarak bedenimize, emeğimize, kimliğimize, tarihimize, geleceğimize sahip çıkmak istiyoruz.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize, tarihimize ve geleceğimize el konuyor.

Ev içinde ve dışında emeğimize erkekler ve sermaye tarafından el konurken, tek tek kadınlar olarak aile kurumu içinde ve dışında erkeklerin vesayeti altında tutuluyoruz.

Ev içinde ve ev dışında (tarım ve küçük üretimde) emeğimiz yok sayılıyor; boğaz tokluğuna çalıştırılıyor.

Cinselliğimiz bizim dışımızda tıp, pornografi, sanat, kitle iletişim araçları, din ve toplum bilimleri tarafından tanımlanıp belirleniyor; bedenimize yabancılaştırılıyor.

Cinselliğimiz evlilikte ve fuhuşta satın alınıyor; evlilik dışında gayrimeşru sayılıyor ve evlilik içine hapsolünüyor.

Kadınların baskı altına alınması eğitim eksikliği ve geleneksel toplumun kalıntısı gibi gösterilerek, kurtuluş mücadelemiz engelleniyor.

Bedenimize, emeğimize, kimliğimize el konuyor. Böylece erkekler bizim sırtımızdan yaşıyorlar, bakılıyorlar, besleniyorlar; bilgi ve sermaye biriktirdiklerinde bunu da bizim sırtımızdan yapıyorlar, yani toplumun tüm iktidar mekanizmalarını denetliyor, bize tahakküm ediyorlar.

Bütün kadınları ezilmişliğimizi fark etmeye, ezilmişliğimize karşı tavır almaya, dayanışmaya, örgütlenip çıkarlarımız için mücadele etmeye çağırıyoruz.

Güzel Belgin'in yüzü tanınmaz halde
Kiskane koca kezzap attı

KADINLAR KURTULUŞUMUZ İÇİN ELELE!

KADINLARIN KURTULUŞU BİLDİRGESİ

S.F. KAKTÜS FEMİNİST
Özel Sayısı
8 Mart 1989

KAKTÜS

FEMİNİST

KADIN DAYANIŞMA
DERNEĞİ

FEMİNİST

Türkiye'de kendine ilk defa feminist diyen kadınlardan olan bizler alayı, küfürü ve aşağılanmayı göze almıştık. Bugün sözcümüz daha meşrulaştığı için daha az saldırdı alıyoruz. Ama bunu sağlayan bir cins olarak biz kadınları, ezenlerin değişmiş olması değil, kadınların kendi kurtuluşları için mücadele etmeye başlamaları.

Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi, feminist sözü söyleyen ve kadın mücadelesi içinde yer alan yıllardır toplantılar, tartışmalar, ağlamlar, bağırmlar, eğlenceler, sevinçlerle geçen bir tanışıklığı sürdüren bu süreç içinde hem değişen, hem de birbirlerini değiştiren pek çok kadının kurtuluşu yönelik ilk ortak sözü İLK SÖZÜ BİZ SÖYLEYEDİK, SON SÖZÜ DE BİZ SÖYLEYECEĞİZ

FEMİNİST

Grubu

Kadınların Kurtuluşu ÇÜNKÜ

ÇÜNKÜ, kadınların işi hiç bitmez ve ücretsizdir veya ücreti düşüktür veya iş sıkıcıdır veya tek düzedir ve işten ilk kovulan biz oluruz. ÇÜNKÜ, neye benzediğimiz ne yaptığımızdan daha önemlidir. ÇÜNKÜ, tecavüze uğradıysak bizim kabahatimizdir, dayak yediysek biz kaşınmışızdır, sesimizi yükseltirsek dırdıra kancıklar olduğumuzdur. ÇÜNKÜ, cinsel ilişkiden hoşlanırsak kudurmuşluğumuzdan, hoşlanmazsak soğukluğumuzdur. ÇÜNKÜ, kadınları seviyorsak "esashi" bir erkek enseliyememişliğimizdir. ÇÜNKÜ, doktorumuza çok fazla soru soruyorsak evhamlı ve haddini bilmez olduğumuzdur. ÇÜNKÜ, çocuk bakımının toplumsallaşmasını istiyorsak

beniciliğimizdir. ÇÜNKÜ, haklarımızı aramaya kalkarsak saldırganlığımızdan ve kadınlığımızı unuttuğumuzdan, haklarımızı aramazsak aciz tipik kadınlar olduğumuzdur. ÇÜNKÜ, evlenmeye kalktıysak bir erkeği tuzağımıza düşürmek istediğimizden, kalkmazsak anormal olduğumuzdur. ÇÜNKÜ, erkekler ayda dolarken biz hala güvenilir bir koruma yöntemine kavuşamadığımızdan ve eğer gebeliği istemiyorsak ve kaldıramıyorsak kürtaj konusunda kendimizi suçlu hissetmeye zorlandığımızdır ve daha bir sürü başka nedenden ötürü biz Kadınların Kurtuluşu Hareketinin bir parçasıyız.

KURTULUŞUMUZ İÇİN: FARKLILIKLARIMIZA KARŞIN HEP BİRLİKTE

Feministler olarak bugüne kadar birlikte bir çok söz söyledik. Henüz çok fazla sayılmasa da, birlikte bir çok şey yaptık. Bu arada, kendi içimizdeki ayrımlar belirginleşmeye yüz tuttu; apayrı şeyleri söylemeye başladık. Yine feministler olarak, ama bu kez farklı şeyler de söyledik. "Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi"nin özelliği, artık ayrımlarını bilinçli olarak dile getirmiş olan feministlerin ilk ortak tahlili olması. Ayrılmamış bir topluluğun birlikte söylediği sözlerden, kendi içinde farklılaşmış bir grubun ortak sözlere varmak için epeyi bir yol almak gerekirdi. Bildirgemiz bu yolu aldığımızın belgesidir. Bu metin yalnızca bir ortak paydanın ifadesi: feministler olarak bizi kadın hareketi içindeki başka kadınlardan ayıran, ortak bakışımızı belirleyen temel noktaları kapsıyor. Cinsiyetçiliği tahvil edenler paylaştığımız feminist bakışın özgülüğü ise en belirgin olarak şurada ortaya

çıkıyor. Biz feministler, "kadınların baskı altına alınması(n) eğitim eksikliği ve geleneksel toplumun kalıntısı" olarak görmüyoruz. Cinsiyetçilik bir ideoloji olmaktan ibaret değil; erkeklerin kadınlar üzerindeki egemenliğine dayanan toplumsal bir ilişki. Öyleyse, tek tek kadınların ve erkeklerin eğitimine, "aydın kişi"ler haline gelmelerine önem verilmeli ancak "geri kalmışlık", "azgelişmişlik" de değil. Cinsiyet egemenliği, "iyi niyet"enden, bilgi ve bilinç düzeyinden bağımsız olarak, her erkeğin ve kadının içinde bulunduğu nesnel bir ilişki. Böyle olduğu için de, kimsenin tek başına bu ilişkinin dışına çıkması olanaklı değil. "Okumuş", "aydın", "bilinçli", "müstek sahibi" kadın olmak bu ilişkiyi yıkamaya yetmiyor. Kısacası, biz feministler, bizi kurtaracak bilinen ancak kadınlar olarak ezildiğimiz bilinci kurtuluşu ve kurtuluşumuzun ancak kadınlar olarak vereceğimiz ortak mücadelenin ürünü olabileceğine inanıyoruz.

Bildirgemiz, feministler olarak paylaştığımız ortak kimliğin bir ifadesi olduğu ölçüde, Kaktüs'ün bakışının taşıdığı özgülüğü taşıyor. Sosyalist feministler olarak biz, erkek egemenliğinin kapitalizmin en derin hücrelerine sızması olduğunu düşünmüyoruz. Bu yüzden de, kapitalizm içinde kadınların kurtuluşunun olanaklı olmadığına inanıyoruz. Ancak, bunun da ötesinde, bize, kadınların kurtuluşunun olanaklı olacağı belirli bir toplum da var. Bu toplum sosyalist toplum. Böyle olduğu için de, feminist kimliğimiz ile sosyalist kimliğimizin, kadınların kurtuluşu hedefimiz ile sosyalizm hedefimizin bir birlik oluşturduğuna inanıyoruz. TEK BAŞINA KURTULUŞ YOKTUR! KADINLAR DAYANIŞMAYA! SOSYALİZM OLMADAN KADINLARIN KURTULUŞU GEÇERLEŞMEZ. KADINLARIN KURTULUŞU GEÇERLEŞMEDEN SOSYALİZM OLAMAZ!

KAKTÜS

İşyani var bizde Haksız yüzyılların Birlikte ve güçlü Haykırın kadınız!	Umudu var bizde Sevinçli dünyanın Birlikte ve güçlü Orada bir varız!	Susmamız oturmamız Hep boyun eğmemiz Hayata seyretmemiz İstendi bugüne dek	Suskunduk ve bekledik Yaşandı, seyrettik Sonunda "yeter!" dedik Bir daha susmaya dek!
Özlemi var bizde Geniş hayatların Birlikte ve güçlü Haykırın kadınız!	İdil	Kadınlar vardır Kadınlar vardır Kadınlar her yerde!	Kadınlar vardır Kadınlar vardır Kadınlar her yerde! Filiz K.

Bağdad Cafe diye bir mucize...

Percy ve Eleonore Adlon'un senaryosundan Percy Adlon'un çektiği bu enifer filmi daha önce Naktiye görüp bana anlatmıştı. Birkaç gün önce de ben gördüm. Hem çok güldüm, eğlendim, hem de içimi hala kaybolmayan bir haz ve keyif duygusu kapladı. Yirmi yıllık feminizmin mesajını (hem de gülerek, güldürerek) en doğru şekilde veren ilk film desem fazla mı abartmış olurum? Sanmıyorum. Kadınların -enternasyonal- dayanışmasının (filmün anti-hero kahramanları, şifko bir Alman müşteri, Yasemin ile sinirli ve suska bir zenci otel sahibi, Brenda idi), Tekasa'nın (Cabe'ten beri bütün ütopyacıları geçen bir yer nedense...) bize önce Wim Wenders'in kamerasıyla saptanmış gibi gösterilen insan bir çöllerdeki, dökülen, izbe mi izbe moteli (adı Bağdad Cafe), biraz sevgi, biraz sibiryalıkla (iki ayrı şey değil midir zaten?) nasıl, herkesin kendini ve mutluluğu bulduğu bir dünyaya dönüştürüldüğünün öyküsü, masalıydı, Bağdad Cafe.

Feminizmi çağırıştıran sembollerimiz sayılmayacak kadar çok... Kocaların terkeden, ya da onları terkettiği, önceleri bundan çok mutsuz ve bize de çok itici görünen kadınlar... Kocasını terkettiğinde yalnızlık ona ait vâlize yani bir yığın erkek giysisiyle kala kalan bir kadın (vâlizimizdeki her şey zaten onların değil midir?)... Tek merakı, evişi yapmak olan ve bir kova, bir süpürge, bezler gördü mü, dayanamayıp bütün moteli, çatısına varana dek temizleyen Yasemin. Yasemin tabii çocukları da sever. Seveceğiyle, sinirli ve işi başından aşkın Brenda'nın çocuklarına, kırık dokük bir piyanoda Bach'ın hep aynı partiturasını çalan oğluna, deli dolu ve sorumsuz kızına ve hatta torununa (bu torun, deli dolu kızın değil, yeni yetme piyanist oğlunun çocuğudur...) sahip çıkar, onları da genliğe katar. İyi iş yapmaya başlayan Bağdad Cafe'de Yasemin'in kocasının bavalılarından çıkma tek işe yarar şey olan sibiryalık oyuncağından öğrenip yapmaya başladığı

gösteriyi görmeye gelen kamyon şoförleri mutludur artık. Ve sevdedeki bütün masjinaliler (!), Amerikan yerlisi, kotboçu garkasının iki yanından iki saç örgüsü sarkan şerif, yine yerli olan tembel bar yardımcısı, Yasemin'in giderek daha doğaya yakın restimlerini yapan, sonunda da ona evlenme teklif eden popüler ressam Jack Palanco (gençken onu bir filmde Pancho Villa olarak görmüştüm...), erkeklerin egemenliğinden kurtulmuş kadınların, sevgi, anlayış, dayanışma temelinde kurdukları yeni dünyada, herşeyin bir şenlik, bir abahık, bir güzellik olduğu dünyada mutludurlar artık. Ve filmün son sahnesinde ressamın evlenme teklifi üzerine Yasemin, bunu Brenda'yla konuşması gerektiğini söyleyecektir... Koşke getirilebilir de İstanbul Film Şenliği'nde herkese gösterebilecek bu filmi... Ama, nerde bizde o olanak!

şirin.

8 Mart Bu Yıl Bizim İçin Daha Sevinçli Bir Gün çünkü:

KADIN DAYANIŞMA
DERNEĞİ

8 Mart Bu Yıl Bizim İçin Üzüntülü Bir gün çünkü:

Kadınların bir cins olarak ezilme ve sömürüsüne karşı yükselttiğimiz ses çoğalıyor. Başka kadınlarla birlikte renkleniyor ve artık bir melodisi var. Kadınlar olarak, kendimiz için politika yapmak üzere heyecanlı bir beraberliği yaşıyoruz. Ezilme ve sömürülmenin bilincinden, cinslerarası tahakkümün olmadığı bir dünya yaratma bilincine doğru ciddi bir mesafe aldık. Bugüne dek edindiğimiz kadın kimliğinin sorgulanması bize yepyeni bir güç kattı, katmaya devam ediyor. Şimdi kendimizi ve birbirimizi daha çok seviyoruz. Yaşadığımız hayata, geçmişimize ve geleceğimize artık başka bir yerden bakıyoruz.

Cinsiyetçi toplum ve onun kurumları erkek egemenliğini üretmeye devam ediyor. Hala evin sınırlı alanına ve ev işine mahkum sayılıyor. Emegimiz ve ürettiğimiz değerler hala yok sayılıyor. Cinselliğimiz bizim dışımızda tanımlanıyor ve hala satın alınıyor. Bedenimize yabancılaştırılıyor. Sokaklar hala erkeklerin. Ve hala evlerin kalın duvarları kadın çığlıklarını sızdırıyor. KADINLAR: KURTULUŞUMUZU BİZ YARATACAĞIZ. KURTULUŞUMUZ İÇİN DAYANIŞMAYA!

Uzun süren körlük yıllarından ve atgözlüklü yıllardan sonra feminist bilinçlenme kolay olmadı. Bizden beklenenleri yapamamanın yarattığı bunahımdan kadın değil insan olmayı deneyerek çıkmaya çalıştım. Herkes kadar insan olmadığımı erkekler öğretti. At gözlüklerimi attım. Kadın olmanın çekilmez bir durum olduğunu anladım. Şimdi işyanımı bir sürü kadınla paylaşmanın keyfini sürüyorum: Gelin kadınlar, her birlikte hayatımızı değiştirelim, dünyayı değiştirelim!

stella

Kadınlar, siz de burada kendi serüveninizi anlatmak istemez misiniz? (yazı ya da çizgiyle)

KADINLAR TARİHLERİNİ BİR GÜNE HAPSETMEDİLER:

8 Mart 8 8 8 8

Perşembe Grubu
Ankara

İSTİYORUZ!!

Herşeyi istiyoruz
Taleplerimiz sınırsız
Çünkü artık bize yetmiyor
Kurtuluşumuzmuş gibi sunulan sınırlı dünyalar.
Biz kadınlar
Bizden çalınmış ne varsa
El konulmuş neyimiz varsa
Geri istiyoruz...

Geri alıp yeniden inşa etmeye
Ve
Egemenlikten söz edilmeyen bir dünyayı kurmaya
Birlikte yürümek istiyoruz

İdil-Filiz K.

Sokakları ve geceleri de geri istiyoruz!

Yaprak